

DOTAKNI RANE. DUHOVNOST NERAVNODUŠNOSTI

Tomáš Halík, Dotakni rane. Duhovnost neravnodušnosti, Družba
Misionara Krvi Kristove, Zagreb, 2024., 276 str.

Dušan Vuletić

Tomáš Halík, poznati intelektualac i pisac, čija su djela prevedena na mnoge jezike, progovara na vrlo zanimljiv i uvjerljiv način o duhovnosti utemeljenoj na našim ranama. Polazeći od susreta apostola Tome i uskrslog Isusa, autor opisuje obilježja svakog istinskog duhovnog puta, koji uvijek ide preko rana i križa. Kao što Toma prepoznaje Uskrsloga po njegovim ranama tako i današnji kršćanin Krista može upoznati i susresti jedino po tuđim i svojim ranama.

Halík s poštovanjem govori o različitim religijskim putovima, no kaže da njegovo srce i njegova vjera pripadaju samo onom Bogu koji može pokazati svoje rane: „Ne vjerujem bogovima i ne vjerujem vjerama koje će plesnim korakom proći kroz ovaj svijet ne susrećući se s njegovim bolima – bez ogrebotina, bez ožiljaka, bez opekotina...”

Halík opisuje iskustvo koje ga je dovelo do dubljeg razumijevanja ljudskih rana. Iako je posjetio Golgote našeg vremena – koncentracijske logore nacizma i komunizma, Hirošimu i Ground Zero na Manhattanu – za nj je ipak iskustvo iz dječjeg sirotišta u Madrasu u Indiji bilo presudno. Kaže da se gušio zbog osjećaja nemoći i srama zato što je zdrav, što ima pun želudac, čistu postelju i krov nad glavom. Htio je pobjeći, zatvoriti oči i srce i zaboraviti sve, htio je – kako reče Ivan Karamazov – Bogu „vratiti ulaznicu” za svijet u kojem djeca trpe. No u taj čas mu je iz dubine duše izronila rečenica: „Dotakni rane!”, „Prinesi prst ovamo i pogledaj mi ruke! Prinesi ruku i stavi je u moj bok...” Kaže da je u tom trenutku na sasvim nov način razumio zgodu s apostolom Tomom: vjerovati u Krista i uzviknuti „Gospodin moj i Bog moj!” moći će jedino ako bude dodirivao Isusove rane, kojih je i danas pun svijet.

Iako ne možemo spasiti cijeli svijet – to bi bila đavolska zamka – pred ranama svijeta ne smijemo bježati. Moramo ih vidjeti, dotaknuti i dopustiti im da nas one zahvate. Pritom se ne smijemo ograničiti samo

na „socijalne probleme” kojima nažalost nema kraja. Postoje još mnoge skrivene rane u ljudskim dušama, u nama samima. Njihovim priznavanjem i liječenjem doprinosimo „ozdravljenju svijeta”.

Dok Isus pokazuje Tomi svoje rane, kao da mu hoće reći da se ni jedna rana, ni jedna patnja ne može lako izbrisati i zaboraviti. Rane ostaju rane. No to ne znači da zlo ima posljednju riječ. Halík nas poziva da vjerujemo u ljubav, čak i onda kada ona po svim kriterijima svijeta gubi: „Imajmo hrabrosti kladiti se na *ludost križa* umjesto na *mudrost ovoga svijeta*.”

Ludost križa, preobražavajuća snaga Kristovih rana, treba biti i u središtu nove evangelizacije, po kojoj se terapijska snaga evanđelja unosi u srce naše kulture, „sve do kraja svijeta”, do onih zatvorenih i neosvijetljenih zakutaka svijeta u kojemu živimo. Istrošene forme vjerskoga života, koje su ionako nemoćne pred valovima sekularizma, trebalo bi zamijeniti „revolucionarnom” snagom evanđelja.

U svjetlu razmatranja Kristovih rana posebno je zanimljivo Halíkovo razmišljanje o Crkvi. Kada bi Crkva bila uspješna, vrlo utjecajna na karitativnom, kulturnom i političkom području, sjajno vođena, poštovana i priznata od svih, Crkva bez sjena i mrlja, bez rana i ožiljaka – od takve bi Crkve trebalo pobjeći, jer bi to bila paklena zamka. Kada bi Crkva bila siromašna, ispunjena pokorom i svetošću svih njezinih članova, to bi bila još gora Sotonina zamka. To je Crkva bez rana koja se zaplela u mreže oca laži. Stoga se prava vjernost Kristu i njegovoj Crkvi sastoji u strpljivosti i odolijevanju svim iluzornim obećanjima da ćemo „Crkvu svetu, slavnu, bez mane” vidjeti i doživjeti već sada, a ne kako je obećano, tek na kraju vjekova. Zemaljska je Crkva uvijek ljudska, a ne samo božanska. Prema Halíku „uvijek će to biti Crkva izranjena i ona koja ranjava”. Možemo se nadati da od drugih neće biti tako proganjana i ranjavana kao tijekom najvećih progona u starom Rimu ili tijekom krvavih revolucija. Možemo se također nadati da Crkva nikada više neće proganjati svoje sinove i kćeri te tako sablažnjavati svijet. No uvijek će u određenoj mjeri biti ranjavana i druge će ranjavati. Te će je rane razlikovati od babilonske bludnice iz *Otkrivenja*, ukrašene prekrasnim haljinama, nakitom i šminkom. To ne znači da Crkva ne bi trebala popravljati svoje slabosti i da se ne bi trebala truditi da bude što vjerodostojnija. Ali ovdje na zemlji nikada neće biti savršena. Halík se pita nisu li fru-

stracije, ravnodušnost i otpad od vjere i Crkve često samo druga strana nerealnih i pretjeranih očekivanja koja nisu pročišćena strpljivošću vjere? Vrlo su zanimljiva zapažanja i analize koje Halík daje o reformatorima. I sam se u svojoj mladosti divio junaštvu Jana Husa, od kojeg je ateistička propaganda stvorila „borca protiv Katoličke Crkve”. No istina je sasvim drukčija. Hus je ludo volio Katoličku Crkvu te je svoju kritiku gradio na ljubavi prema Crkvi. Bio je strastveno zaljubljen u eshatološku viziju čiste i besprijekorne Crkve. Halík se pita, uz duboko poštovanje prema Husu, je li se dao uhvatiti u „herezu moralnog idealizma”? Pita se nadalje je li Hus unio virus tog idealizma u češku kulturu i povijest, u sav društveni život?

Halíkova zapažanja o moralnom idealizmu i iz njega proizašlom rigorizmu općenito su vrlo poticajna i poučna. Svojevrsni moralni idealizam i rigorizam itekako je prisutan i na našim hrvatskim prostorima, vjerskim i društvenim. Tko želi samo ono najbolje, taj ne zna cijeniti ono što je dobro. To posebno vrijedi u međuljudskim odnosima: tražeći da drugi budu idealni, nesposobni smo prepoznati i cijeniti dobro koje je u njima. Tako padamo u zamku neprestanog prigovaranja i razočaranosti drugima.

Autor imponira erudicijom, poznavanjem suvremene kulture, jasnoćom i ljepotom izričaja te izvrsnim poznavanjem i uvažavanjem duhovnosti drugih religija. U isto vrijeme kristalno jasno opisuje posebnost kršćanske duhovnosti. Slobodan od bilo kakvih predrasuda prema pripadnicima drugih religija i uvjerenja, ne boji se otvoreno izreći i osobno posvjedočiti jedinstvenost kršćanskoga duhovnog puta. Taj put vodi preko otvorenih Kristovih rana, preko križa do susreta sa živim i uskrslim Učiteljem, koji je jedini Put, Istina i Život.